

Sygn. akt **IV Co 232/20**

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Monika Włodarczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **B. Ł.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

w przedmiocie wniosku pozwanego o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy III C 21/19

postanawia:

oddalić wniosek pozwanego o wyłączenie sędziego Ewy Uchman od rozpoznania niniejszej sprawy zarejestrowanej pod sygn. akt III C 21/19.

Sygn. akt IV Co 232/20

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 22 grudnia 2020 r.

Dnia 4 stycznia 2019 r. (data prezentaty) powódka wniosła pozew przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę i ustalenie. Strona powodowa wywodzi swoje roszczenie z zawartej pomiędzy stronami umowy kredytowej waloryzowanej kursem franka szwajcarskiego (pозew - k. 8v).

W dniu 21 kwietnia 2020 r., Sędzia Sądu Rejonowego (del.) Ewa Uchman zarządziła o poinformowaniu stron niniejszego postępowania o okolicznościach mogących budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego w związku z pozostawaniem przez sędziego również stroną umowy kredytu hipotecznego, przy czym zasady uruchomienia kredytu i jego spłaty są zbliżone do warunków umowy kredytowej podpisanej przez stronę powodową z pozwanym bankiem (zarządzenie - k. 546).

Pozwany w dniu 22 czerwca 2020 r. (data nadania w placówce pocztowej k. 558) złożył wniosek o wyłączenie sędziego od orzekania w sprawie toczącej się przed tut. Sądem

z powództwa B. Ł. przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą

w W., o zapłatę, sygn. akt III C 21/19. Strona pozwana uzasadniając wniosek wskazała, że sędzia był dłużnikiem jednego z banków konkurencyjnych, a dług oparty był prawdopodobnie na podobnych założeniach do długu powódki. Pozwany argumentował, że skoro sędzia nie wyklucza wytoczenia powództwa przeciwko bankowi to jest osobą, której zależy na linii orzeczniczej sądów powszechnych przychylniej dla kredytobiorców hipotecznych mających umowy waloryzowane do kursu franka szwajcarskiego. Z uwagi na liczne kontrowersje

w zakresie takich kredytów, skalę obciążeń finansowych kredytobiorców oraz brak spójnej linii orzeczniczej, dla postronnego obserwatora może zachodzić sytuacja uzasadniająca wyłączenie sędziego zgodnie z art. 49 k.p.c. (wniosek – k. 555-557).

Dnia 19 sierpnia 2020 r. Sędzia Sądu Rejonowego (del.) Ewa Uchman złożyła oświadczenie zawierające wniosek o wyłączenie jej od orzekania w niniejszej sprawie. Uzasadniając, Sędzia wskazała, że jako kredytobiorca walutowy może być odbierana jako stronniczy sędzia. Sędzia nadmienila, że nie jest związana umową kredytową z pozwanym bankiem (oświadczenie - k. 559).

Sąd zważył co następuje

W ocenie Sądu Okręgowego wniosek o wyłączenie Sędziego Sądu Rejonowego Ewy Uchman od orzekania w niniejszej sprawie nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 49 § 1 k.p.c., niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48 k.p.c., sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Stosownie do art. 50 § 1 k.p.c., wniosek o wyłączenie sędziego strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia.

W myśl art. 52 § 1 i § 2 k.p.c., o wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony. Postanowienie wydaje się po złożeniu wyjaśnienia przez sędziego, którego wniosek dotyczy. W przypadku niezłożenia wyjaśnienia w terminie dwóch tygodni od dnia wpływu wniosku do sądu właściwego, a jeśli był dotknięty brakami - od dnia ich usunięcia, wniosek podlega rozpoznaniu bez wyjaśnienia, chyba że sąd uzna złożenie wyjaśnienia za konieczne.

Instytucja wyłączenia sędziego, trwale związana z zasadą bezstronności i stanowiąca jeden z istotnych elementów niezawisłości, spełnia w procesie sądowym bardzo ważne funkcje, bowiem z jednej strony zapewnia obiektywizm orzekania oraz buduje społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, z drugiej natomiast zwalnia sędziego od rozwiązywania trudnych konfliktów sumienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2007 r., II CZ 13/07, i z dnia 23 listopada 2011 r., III SO 9/11).

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgodnie z art. 49 k.p.c. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Należy więc podkreślić, iż instytucja wyłączenia sędziego na wniosek (*iudex suspectus*) nie jest związana

z wystąpieniem jakiegokolwiek wątpliwości co do bezstronności sędziego rozpoznającego sprawę. O możliwości wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy nie decyduje zatem samo odczucie strony co do bezstronności sędziego, ale odczucie co do tych wątpliwości musi być uzasadnione w okolicznościach danej sprawy. Ciężar uprawdopodobnienia wystąpienia takich okoliczności spoczywa na stronie wnoszącej o wyłączenie sędziego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 roku, sygn. akt III UO 3/16).

Ponadto należy wskazać, że hipotezie art. 49 k.p.c. odpowiada jedynie taka sytuacja, w której strona wykaże istnienie (nie tylko w postaci ogólnikowych sformułowań) między nią a wskazanym sędzią określonego stosunku emocjonalnego, który jednak - co istotne - dla każdego obiektywnego obserwatora (a nie jedynie w subiektywnym odczuciu strony) na podstawie doświadczenia życiowego, mógłby wywołać wątpliwość co do bezstronności sędziego. Nie uzasadnia wniosku o wyłączenie sędziego prowadzenie przez danego sędziego procesu w ocenie strony z naruszeniem przepisów prawa czy też niezgodnie z jego oczekiwaniami (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 stycznia 2013 r. I ACo 35/12).

Przyczyną wyłączenia sędziego jest sama możliwość powstania wątpliwości co do bezstronności u sędziego zgłaszającego żądanie wyłączenia, u zgłaszającego wniosek o wyłączenie, u innych uczestników postępowania, a także u osób postronnych (zob. M. Jędrzejewska, aktualizacja K. Weitz, w: T. Ereciński (red.), Kodeks, t. I, s. 227). Podstawą wyłączenia mogą być stosunki o charakterze emocjonalnym (przyjaźń, sympatia, niechęć, nienawiść), lecz także osobiste powiązania gospodarcze, np. powiązania majątkowe, kredytowe (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 1971 r., I CZ 212/71, OSNC 1972, nr 3, poz. 55).

Wątpliwość uzasadniona to wątpliwość uprawdopodobniona, a przy tym poważna, skoro wywołująca ją okoliczność może zagrażać bezstronności sędziego. Pojęcie bezstronności należy rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu. Sama potencjalna możliwość braku bezstronności sędziego jest niewystarczająca do uwzględnienia wniosku o jego wyłączenie (por. wyroki TK: z 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK-A 1999, nr 1 poz. 3, oraz z 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK-A 2004, nr 7, poz. 67; uchwała SN z 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007, nr 5, poz. 39; wyroki SN: z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400, oraz z 18 marca 2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543; postanowienie SN z 14 września 2017 r., V CO 165/17, Legalis nr 1668447).

W sprawie prowadzonej pod sygn. akt III C 21/19 nie zachodzą przesłanki mogące świadczyć o braku bezstronności sędziego.

Mając powyższe na uwadze, dla wyłączenia sędziego niewystarczające jest podniesienie, że pewien rodzaj okoliczności może zagrażać bezstronności sędziego w danego typu sprawie, ale konieczne jest udowodnienie na gruncie racjonalnych argumentów, że dana okoliczność może mieć realny wpływ na bezstronność sędziego. Decyzja o wyłączeniu sędziego nie może opierać się na argumentach nieracjonalnych, odwołujących się jedynie do emocji, ponieważ w takim wypadku możliwe byłoby podważenie kompetencji do orzekania sędziego w każdej sprawie, co byłoby sprzeczne z brzmieniem i celem art. 49 k.p.c. oraz ustrojowym statusem i kompetencjami sędziego. Przy interpretacji art. 49 k.p.c. należy mieć bowiem na uwadze wynikający z Konstytucji standard (ale i założenie) niezawisłości sędziego. Standard ten domaga się, aby przyczyna wyłączenia sędziego od konkretnej sprawy była należycie uzasadniona. W przeciwnym wypadku osłabiany byłby autorytet sędziego, a tym samym Państwa, w imieniu którego sędzia sprawuje swą funkcję i uczestniczy w wymiarze sprawiedliwości.

W ocenie Sądu okoliczność posiadania przez sędziego kredytu indeksowanego w innym banku niż bank będący stroną sporu, nie stanowi realnego i istotnego zagrożenia bezstronności sędziego prowadzącej do jego wyłączenia w sprawie podobnego kredytu, zaciągniętego w innym banku, chyba, że istnieją szczególne okoliczności, które zagrażają bezstronności sędziego w danej sprawie.

Po pierwsze, zauważyć należy, że kredyt zaciągnięty przez sędziego referenta orzekającego w niniejszej sprawie nie ma żadnego związku z przedmiotem rozstrzyganego przez sędziego sporu. W związku z tym sędzia nie jest zainteresowana rozstrzygnięciem tego konkretnego sporu.

Po drugie, nieprzekonujące są podnoszone przez powoda argumenty, że sam fakt posiadania kredytu indeksowanego do waluty obcej przez sędziego uniemożliwia mu dokonanie obiektywnej oceny sporu, albowiem jest on zainteresowany konkretnym orzeczeniem w tej sprawie, które może mieć wpływ na jego obowiązki lub prawa wynikające z własnej, analogicznej umowy kredytu z tym samym Bankiem. Powołane twierdzenie, pomimo przyznania przez samego sędziego, iż jest zainteresowany ukształtowaniem linii orzeczniczej z uwagi na własną sytuację kredytową, jest o tyle nieuprawnione, iż sędzia nie jest związany tożsamą umową kredytową jak poddana pod ocenę w niniejszej sprawie. Ponadto jak sam sędzia referent przyznał, stosunek ten nie łączy jej nawet z pozwanym Bankiem. Tym samym nie sposób podzielić stanowiska, iż orzeczenie zapadłe w niniejszej sprawie, mogłoby w jakikolwiek sposób mieć wpływ na ocenę stosunku kredytowego, którego stroną jest sędzia, a tym samym nie

mogłoby mieć przełożenia na jego sytuację osobistą czy majątkową. Poczynione przez pełn. pozwanego założenie, jest tak daleko idące, że mieści się jedynie w sferze przypuszczeń i sugestii, a nie racjonalnych przesłanek, które pozwalałyby na formułowanie - z punktu widzenia postronnego obserwatora - obaw o brak obiektywizmu sędziego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15.09.2015 r., III PO 7/15).

Nie ma racjonalnych podstaw do twierdzenia, że wyrok zapadły w niniejszej sprawie może mieć jakikolwiek wpływ na kształtowanie się linii orzeczniczej sądów powszechnych. Faktem powszechnie znanym jest napływ w ciągu ostatnich kilku lat do sądów w całej Polsce bardzo dużej liczby spraw związanych z kredytami denominowanymi/indeksowanymi kursem walut obcych, w których kredytobiorcy powołują się na wadliwość tego typu umów. Przy tak dużej liczbie podobnych spraw, nie istnieją żadne racjonalne i logiczne względy pozwalające na przyjęcie, że akurat wyrok zapadły w sprawie niniejszej zdołałby w jakikolwiek sposób wpłynąć na orzecznictwo sądowe w innych podobnych sprawach, które w ilościach masowych toczą się w sądach.

Co więcej, zauważyć należy, że orzecznictwo sądów okręgowych ma daleko mniejszy wpływ na judykaturę niż orzecznictwo sądów apelacyjnych, a zwłaszcza Sądu Najwyższego, czy, jak w przypadku „spraw frankowych”, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Tym samym wpływ orzeczenia zapadłego w niniejszej sprawie na orzecznictwo innych sądów jest już nie tylko mało prawdopodobny, ale w ogóle czysto teoretyczny, tym bardziej, że wyrok ten będzie mógł zostać skontrolowany przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, a w takim wypadku dopiero stanowisko tego sądu będzie mogło mieć ewentualnie wpływ na orzecznictwo innych sądów.

W związku z powyższym nieuzasadnione jest założenie, że sędzia prowadzący niniejszą sprawę może dokonać kalkulacji, iż wydanie wyroku korzystnego z jego punktu widzenia może jakkolwiek służyć jego interesom, ponieważ kalkulacja taka byłaby nierozsądna. Przyczyną wyłączenia sędziego może być zaś okoliczność jedynie rozsądna i poważna.

Ponadto zwrócić należy uwagę, iż sędziowie są stronami wielu stosunków zobowiązaniowych, uczestniczą w życiu publicznym, społecznym i gospodarczym na takich samych zasadach, jak inni obywatele. Sędziowie korzystają z dostępnych na rynku towarów i usług, w tym produktów bankowych, zawierając umowy kredytowe o różnym charakterze podobnie, jak inni konsumenci. Przyjęcie zatem ogólnego założenia, że sam fakt zaciągnięcia przez sędziego zobowiązania na podstawie umowy o kredyt denominowany (waloryzowany) do waluty obcej powoduje z definicji, że nie jest on bezstronny i obiektywny oraz zobowiązuje go do wyłączenia się „z góry” od rozpoznania każdej, podobnej do niniejszej, sprawy zawisłej między kredytobiorcą i bankiem, prowadzi do konsekwencji szkodliwych zarówno z punktu widzenia sprawności i wydolności wymiaru sprawiedliwości, jak i szeroko pojmowanego interesu publicznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV CSK 279/18).

Wobec powyższego, w ocenie Sądu, na obecnym etapie nie ma podstaw by stwierdzić, iż sędzia referent nie jest zdolny do bezstronnego osądzenia zawisłego sporu, a tym samym by wyłączyć go od orzekania w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

SSO Monika Włodarczyk

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)